

je zanje najkoristneje in najboljše, ako hočejo svojo obrt spopolniti. Razstava ni morda kaka zbirka starih stvari kakršne se nahajajo po muzejih, nego zbirka najnovejših stvari, ki so se obnesle. Radi tega se razstavljeni predmeti tudi čestokrat menjavajo, a posebno se glede na to, da se razstavijo fabrikati prve vrste. Razstava obseza dve veliki dvorani in razstavljeni so poleg motorjev tudi stroji za lesno obrt, za kovinsko obdelovanje, za mehanično stroko, za čevljarstvo, za krojaštvo, za knjigoveštvo za izdelovanje kartonaž i. t. d. Sedaj je razstavljenih 150 predmetov v vrednosti 70.000 gld.

Razstava naj služi jedino le praktičnim potrebam. Ker se je o praktični vrednosti razstavljenih predmetov prepričati le ako se rabijo, preskrbljeno je, da se večje število predmetov nekajkrat na teden resnično rabi. Obrtniki imajo priliko, da s stroji in z orodji sami poskusijo dolati, da dobe na ta način samostojno sodbo o gospodarski vrednosti in rabljivosti razstavljenih strojev. Vsi ti stroji se gonijo z električno silo.

Drugi oddelek zavoda obsega mojsterske tečaje. Trgovinsko zbornico liberško je pri ustanovitvi teh tečajev vodila misel, da uvedba stroja v malo rokodelsko obrtovanje se zamore presrečiti in more obrtniku koristiti samo tedaj, če se njegova splošna izomika kakor tudi tehnična spretnost poviša. Temu naj služijo rečeni tečaji, kateri dajejo rokodelcu priliko, da popolni svoje strokovno znanje in svojo splošno izobrazbo. Mlad mojster dandanes nima prilike, kjer bi se mogel strokovno izobraziti. Kot vajenec se ni dosti naučil, zlasti ne tistega, kar je rokodelcu potrebno, da zamore samostalno delati in kaj resnično dobrega narediti, saj navadno niti dotični mojster ni imel te strokovne izomike. Vajenec postane pomočnik in kot tak gleda samo na to, da kaj zasluži, za drugo se dosti ne briga, dokler ne postane samostojen mojster. Takrat spozna, da je njegova strokovna izurjenost, jedino orožje, katero ima za boj proti produkciji na debelo, proti tovarniški produkciji, pomankljiva in nezadostna. Ta pomankljivost se nanaša tako na teoretično, kakor na tehnično stran dotičnega rokodelstva in po vsi pravici trde najboljši poznavalci razmer, da izgubi rokodellec sad njegove delavnosti in marljivosti največkrat radi tega, ker je premalo izobražen, splošno in strokovno, ker je nesposoben preračunati svoje troške in določiti ceno svojemu izdelku, ker je tudi prvi in poglavitni vzrok nezdrave konkurence mej obrtniki samimi.

Na liberškem zavodu naredili so doslej mojsterske tečaje za čevljarstvo in stavbno mizarstvo, to pa z ozirom na obrtne razmere v tem okraju, v katerem se nahaja 6832 čevljarskih in 3873 stavbno mizarskih obrtovanj. V čevljarski tečaj se sprejme za sedaj samo po 10 obiskovalcev, v stavbnomizarski tečaj pa po 10 obiskovalcev, to pa zaradi tega, da se zagotovi kar mogoče največji učni uspeh.

(Konec sledi.)

Kmetijstvo.

Neuspehi pri svinjereji.

Svinjereja bi donasala veliko lepše dohodke, da se toliko ne zanemarija in da se tolikrat ne vrši napačno. Najglavnejše napake pri svinjereji, zaradi katerih imajo svinjerejci velikokrat dosti škode, so naslednje:

Živali za plemo se ne izbirajo dosti skrbno. Najlepši prašički se prodajajo, ko bi se prav morali izrediti in porabiti za plemo. Tudi se ne misli na to, da bi se za plemo jemali prašički tedaj, kadar so svinje najbolj plodovite. Večkrat se za plemo jemljejo prasički od svinj katerih plodovitost že pojema. Pri izbiranju mrjascev se nič ne gleda, če je dober za plemenitev in če se mrjasec kupuje, kupi se tisti, ki je najcenejši.

Občine imajo preslabe mrjasce. Občine ne gledajo dovolj na to, kakšen je občinski mrjasec in kako se z njim ravna. Tudi na to se ne gleda, da bi v občini bilo dovolj mrjascev.

Mrjasce in svinje prezgodaj rabijo za plemo: Pravi čas za porabo je, ko spolnijo najmanj deset mesecev. Rabijo se pa svinje že s 4 ali 5 meseci in mrjasci s 6 meseci. Take plemenske živali ostanejo vedno slabe in prasci od njih ostanejo slabi in majhni.

Prašiči se premalo gibljejo. Prašiči, ki se debele, morajo biti na miru, a plemeni iz zlasti breje svinje, se morajo slednji dan dovolj gibati, sicer se preveč odebele, imajo le malo prašičkov (in še ti so slabi), ter nimajo mleka.

Doječe svinje se preslabo krmijo. S tem same pešajo in prašički se ne rede. Prašički potrebujejo vsak dan veliko in dobrega mleka, da močno rastejo, zato se mora svinji dajati dosti jesti; seveda ne takoj prve dni potem, ko je imela mlade.

Ne zadošča, da se krmi s krompirjem, zeleno krmo, repo, kuhenjski ostanki itd., kakor je že navada, temveč se ji mora dajati tečnejša jed, kakor na debelo zmlet oves, ječmen ali rž z mlekom ali siratko, pa tudi otrbi.

Prašički se prezgodaj odstavljajo. Mnogi jih odstavljajo že čez tri tedne, ko bi morali sesati najmanj šest tednov.

Pozneje se prašički preslabo krmijo. Ko prasički nehajo sesati, se ne smejo slabo krmiti, temveč potrebujejo do starosti šestih mesecev dobro krmo. Skrbno se mora nanje gledati. Dosti se morajo gibati na zraku, v hlevu imeti čedno, določeni čas jim je dajati jesti in to najmanj štirikrat na dan, preveč se jim ne sme dati na enkrat. V hlevu mora biti prava toplota, suho in gosto nastlano. Dajati se jim mora precej časa neposneto mleko, šele čez nekaj časa posneto, veliko pozneje pa šele kislo mleko, debelo zmleto žito, ječmen, lanene preše in siratka. Če se ne gleda dosti na prasičke, ko se odstavijo, rasto počasi, postanejo stisnjeni in hrbet jim stoji

kvišku. Če so vedno le v hlevu, pridruži se pa še več boleznij, za katerimi pogine mnogo prašičkov.

Za stare plemenjake se ne skrbi dovolj. V hlevu imajo nečedno, slabo nastlano, dostikrat se gnoj ne izkida ali nepopolnoma, korita se dosti ne osnažijo, ne gleda se na to, če je preveč vroče ali mrzlo, če imajo prašiči vodo, kadar hodijo na pašo.

Svinjaki so napačno zidani. Tu se največ zakrivi. Prašiči žive v zastrupljenem zraku na gnijočih tleh v temoti, pote se poleti in prezebajo po zimi, Svinje se poškodujejo, kadar so breje, ob vogle in slabo narejenih duri Miši in podgane jih nadlegujejo in napadajo jih trihine in vranični prisad. Naj se še tako dobro krmijo, vendar pri taklh razmerah vse nič ne izda.

Reja in debelenje prašičev se smatra za stranski posel. Opravljajo to le ženske, moški se za vse nič ne brigajo. Gospodinje pa imajo že tako preveč dela in ne morejo dosti gledati na prašiče. Prepuščajo stvar poslem, misleč, da je za to vsaka še tako neumna dekla dobra. Če gre slabo, se pa tolažijo s tem, da pri prašičih nimajo sreče, ali da se sploh reja prašičev ne izplača.

Poučni in zabavni del.

Vodnikova nevesta.

(Češki spisal V. Beneš-Tiebirsky. — Poslovenil D. P.)

Nemara četrť ure za Kresejnim stala je nekđaj ob Ogrinih valovih samotna ribarska kočā. Njene štiri stene bile so zbite iz močnih hrastovih tramov in notri nekđaj z glino polepene, toda sedaj videl bi potnik samo razpokena bruna, oplahnjena s snegom in dežjem brezštevilnokrat. Slamo na strehi bi jedva kdo poznal: za prst visoko bila so porasla z mahom. Gospodarju ni bilo treba slame kupovati za popraviljanje. Tudi je ni kupoval in gotovo tudi njegov ded ne. Iz kratka, bila je to kočā kakoršnih je še v naših dneih premnogo na deželi. Danes jih imenujejo tisti, katerim je Bog mnogo podelil, kajže in njih lastnike kajžarje.

Stare, vekovite jelše in vrbe skrivale so kočā v svoj temnozeleni, tužni plašč, kakor bi hotele zakrivati ubošťvo, ki je od nekđaj tu prebivalo. Ali so jo zakrivali zato, da bi vže od daleč naznanjale, da je pod njimi neveselo živeti? —

Toda ni bilo treba jelšam in vrbam ribarnico za Kresejnim zastirati, tam sicer niso merili srebrnikov po mernikih, niti žene niso nosile z zlatom obrobljenih in bogato s čipkami pretkanih modercev, a stari Rokos, ki je podedoval kočā po roditeljih, dosedaj ni hodil prosjačit, če tudi to za tistih dob ni bila taka sramota kot danes in še ni živel tak narod, kateri izganja iz durij pošťene prosjake, babice ob berglah ter jih podi s psi.

Božjega blagoslova imel je dovelj na stara kolena in dve takovi prepelici kakor je bila njegova Voršilka,

bi še preživil. Marsikateri bogati kmet ponujal ji je že davno pol svojega imetka in z imetkom, s sto merniki, tudi svoje srce.

Rokos bi bil lahko dal ribam pokoj, lep izmenek bi bil dobil. „Vajaj mi mora k pogrebu grmeti, a ne cepi bušiti in kure kokodakati, ko me bodo nosili iz kočē. Vidili bodete, da mi pridejo vse moje ribe na pogreb“, smejal se je, ako mu je kdo stavil take ponudbe. — „In doslej še ni plaval osemnajstkrat ledpo vodi, kar se je narodila Voršilka, a rajna žena je pravila, da pride vodnik po nevesto, ako bodo pred dvajsetim njenim letom ji hoteli odvzeti zeleni venec in ga zameniti s pečo. Rotila me je žena na smrtni postelji in ne smem ji pri spominu na njo pri njenem večnem miru, poslednje prošnje odreči.“

Voršilka bila je vesela, da se je zopet za čas iznebila nadležnih snubačev. Saj je tako rada pri starikavem očetu, do smrti se ni hotela od njega ločiti. Kdo pa bi ji bil pravil o ljudeh, kateri so davno pred njo živeli, kojih steze, posute s trnjem in gladežem še niso Ogrini valovi splahnili? Komu bi se vrgla v naročje, čegavo lice bi poljubljala, ko bi je ne bilo dovoljeno počivati na očetovih prsih — teh starih, vernih, na katerih najbolje odpočiva glava otroka?

„Ko umrem, Voršilka moja, a me pokopljejo na pokopališču, kaj ne, da ostaneš pri očetu in mu bodeš gospodinjala mesto mene? Vem, da me bodeš nadomestovala. da bodeš očetu tolažnica, angelj miru v tužnih dneih. In vedno bode proti večeru mati gledala na Voršilko z zvezd in se radovala, ko si je dobro dete izgojila“, pravila je mati hčerki, ko je pokašljavala in čutila, da je blizu konca svojega potovanja. — In kaj te nabrekle jelše in te vrbe, katere so kakor starci klanjali svoje glave do valovja? —

Te so ji prirastle k mlademu srcu. Ko so šumevale za mraka svoje tužne speve, samo pod njimi poleg te lesene hiše čutila se je doma. In ko se je ž njimi družilo še šumenje valova, temno, strašno in zopet mirno kakor šepetanje, tedaj se ni vedla kaj, da bi ne zapela. Toda to ni bila pesen, ki očaruje po svoji čilosti, koja si zajučka bujna, šegava mladež v neskrbnem življenju, namreč bili so to samo besede na šumenje jelš, golčanje valov in njih šepetanje — verni odjek teh nemih in vendar tako pretresajočih zvokov, da jim pri tajnim duhom prisluškuje dovetno dete prirode.

Ogrini valovi zanašali so Voršilčin spev daleč k Labskim pragom in dalje z Labo za gore, v tuje kraje kjer vže ne razumejo čeških zvokov.

To so nekako poslušali ti dečki iz sosedstva, ko se je razlil pod jelšami pri ribarski kočī čarobni njen glasi. In starejši hodili so za res, da bi slišali ono čudno dekle katera nikdar z nikomur nič ni imela, nikogar ni pogledala in ako je kam prišla, jedva da je govorila. A ti sestarli sosedje spominjali so se, če tudi niso več verovali v vsake bajke, pripovedk mladih let, katere jim je pravil užē davno pokopani stari ribič o povodnih deklicah, ko je